

Workshop Rituals: Between Mind and Society

Michal Uhrin

Acknowledgement

Vydanie príspevku bolo podporené grantom VEGA č. 1/0194/20 Morálne naratívy o náboženských a etnických skupinách vo vyučovaní vybraných predmetov na základných školách.

Kontakt / Contact

Mgr. Michal Uhrin, PhD., Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, Gondova 2, 811 02 Bratislava, Slovenská republika, e-mail: michal.uhrin@uniba.sk

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8062-5785>

Ako citovať / How to cite

Uhrin, M. (2021). Workshop Rituals: Between Mind and Society. Úvod k diskusii. *Etnologické rozpravy*, 28(2), 103-104.

V dňoch 4. – 5. novembra 2021 sa v Banskej Štiavnici konal workshop **Rituals: Between Mind and Society**. Podujatie zorganizovali Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV, Ústav sociálnej antropológie FSEV UK a Katedra etnológie a muzeológie FiF UK. Konalo sa hybridným spôsobom, vďaka čomu sa na ňom mohli zúčastniť prezentujúci zo Slovenska, Česka, Maďarska, Poľka, USA, Nového Zélandu či Brazílie. Na workshope zaznelo celkovo šesťnásť referátov, z toho dva boli pozvané prednášky (*key note lecture*). Na tomto mieste nebudem sumarizovať témy všetkých príspevkov. Program workshopu, aj s abstraktmi jednotlivých referátov, je dostupný na stiahnutie (Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV, 2021). Verím, že ak čitateľa niektorý z príspevkov zaujme, nebude otáľať a kontaktuje autora či autorku. V krátkosti priblížim len obsah dvoch pozvaných prednášok.

Workshop otvorila prednáška **Investigating anthropology's "dirty little secret" yields novel insights into culture and religion** popredného antropológa Johna Shavera. Shaver v príspevku analyzoval problematiku "dôveryhodnosti" výpovedí respondentov o vlastnom správaní (*self report*) v etnografickom výskume. Môže ísť napríklad o frekvenciu účasti na náboženských rituáloch, o ktorej hovoria respondenti na jednej strane, a faktickej účasti pozorovanej antropológom. Shaver nielen poukázal na možné riešenie tohto problému, ale hovoril aj o tom, čo môžeme z rozdielov v *self reporte* vyvodiť z metodologického a teoretického hľadiska.

Podujatie bolo ukončené druhou pozvanou prednáškou kognitívneho a evolučného antropológa **Dimitrisa Xygalatas**: **Extreme rituals as social coordination mechanisms**. Xygalatas predstavil interdisciplinárny výskumný program, ktorý kombinuje laboratórne a terénne metódy a etnografický prístup pri vysvetľovaní rozmanitých aspektov extrémnych rituálov. Xygalatas priblížil empirické dôkazy o signalizačných funkciách extrémnych rituálov.

Všetkých účastníkov workshopu spájali nielen záujem o výskum náboženstva a rituálov, ale aj teoretická perspektíva. Pre väčšinu príspevkov bolo charakteristické využitie evolučných alebo kognitívnych teórií pri vysvetľovaní náboženstva. Z metodologického hľadiska sa workshop niesol v znamení rôznorodosti. Niektoré príspevky prezentovali výsledky dlhodobých etnografických výskumov, založených na kvalitatívnych dátach. V ďalších sa ukázal potenciál zmiešaných metód, teda kombinácie kvalitatívnych a kvantitatívnych metód. V iných prevažovali štatistické metódy. Časť autorov sa taktiež venovala metodologickým a teoretickým reflexiám kognitívnych a evolučných teórií náboženstva.

Domnievam sa, že referáty prednesené na workshope **Rituals: Between Mind and Society** ilustrujú metodologickú rôznorodosť na jednej strane a v istom zmysle teoretickú ucelenosť na strane druhej, čo je charakteristické pre súčasnú *kognitívnu a evolučnú vedu o náboženstve*.

Referencie

Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV. (4-5. 11. 2021). *Rituals Between Mind and Society*. Získané 2. 12. 2021, z <https://uesa.sav.sk/?q=sk/rituals-between-mind-and-society-0>.